

OSTOVOIMAKATSAUS 2/2025 | PALKAN SIVUKULUT

Palkan sivukulujen alentaminen tukisi ostovoimaa ja elvyttäisi taloutta

TIIVISTELMÄ

STTK esittää palkansaajien sivukulujen siirtämistä osittain työnantajille. Esitys perustuu vastaavan suuruiseen siirtoon kuin kilpailukyky sopimuksessa.

STTK:n ostovoimakatsauksessa 2/2025 tarkastellaan sivukulujen siirtämisen vaikutuksia palkansaajien ostovoimaan vuositasolla ja kumulatiivisesti. Lisäksi tarkastellaan sivukulujen siirtämisen vaikutuksia julkiseen talouteen.

Lopuksi eritellään reaali-palkan tekijöiden kehitys sopimuspalkkoihin, palkkaliukumiiin ja inflaatioon vuosina 2020–2027 sekä esitetään laskelma, milloin reaali-palkat saavuttavat elinkustannuskriisiä edeltävän tason.

KESKEISET HAVAINNOT:

- 1** Reaali-palkka palautuu elinkustannuskriisiä edeltävälle tasolle vasta vuonna 2027, ostovoimaa on tuettava palkan sivukuluja siirtämällä.
- 2** Palkan sivukuluja ehdotetaan siirrettäväksi 4,1 prosenttiyksikköä palkansaajilta työnantajille ensi vuodesta alkaen.
- 3** Ostovoima vahvistuisi siirron myötä kaksi miljardia euroa vuodessa, mikä vastaa noin kolmen prosentin palkankorotuksia.
- 4** Kilpailukyky sopimuksen aiheuttama ostovoimavaje kuroutuksi umpeen kahdeksassa vuodessa.
- 5** Kysyntävaje on suurin kasvu este, sivukulujen siirto lisäisi kysyntää ja tukisi talouden elpymistä.
- 6** Kustannuskilpailukyky on ennätystasolla, nyt on varaa siirtää sivukuluja työnantajille.
- 7** Ei heikentäisi julkista taloutta toisin kuin veronalennukset.

KÄSITTEET:

PALKAN SIVUKULUT tarkoittavat palkasta perittäviä muita maksuja kuin veroja. Sivukuluja ovat esimerkiksi työeläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu. Sivukulut maksaa joko palkansaaja tai työnantaja, vaikka ne tilittää lähes aina työnantaja.

KILPAILUKYKYSOPIMUS (kiky-sopimus) on vuonna 2016 solmittu työmarkkinajärjestöjen välinen sopimus, jonka tavoitteena oli parantaa Suomen talouden kilpailukykyä. Siinä sovittiin muun muassa työnantajien maksamien palkan sivukulujen siirtämisestä palkansaajien maksettaviksi.

REAALIPALKKA tarkoittaa palkan ostovoimaa, kun huomioidaan hintojen nousu eli inflaatio. Reaali-palkan kehitys kertoo, kuinka paljon palkalla voi ostaa tavaroita ja palveluita. Reaali-palkka ei huomioi verotusta eikä palkan sivukuluja.

SOPIMUSPALKKA tarkoittaa työehtosopimuksessa sovittua palkkaa, josta neuvottelee ammattiliitto yhdessä työnantajan edustajan kanssa.

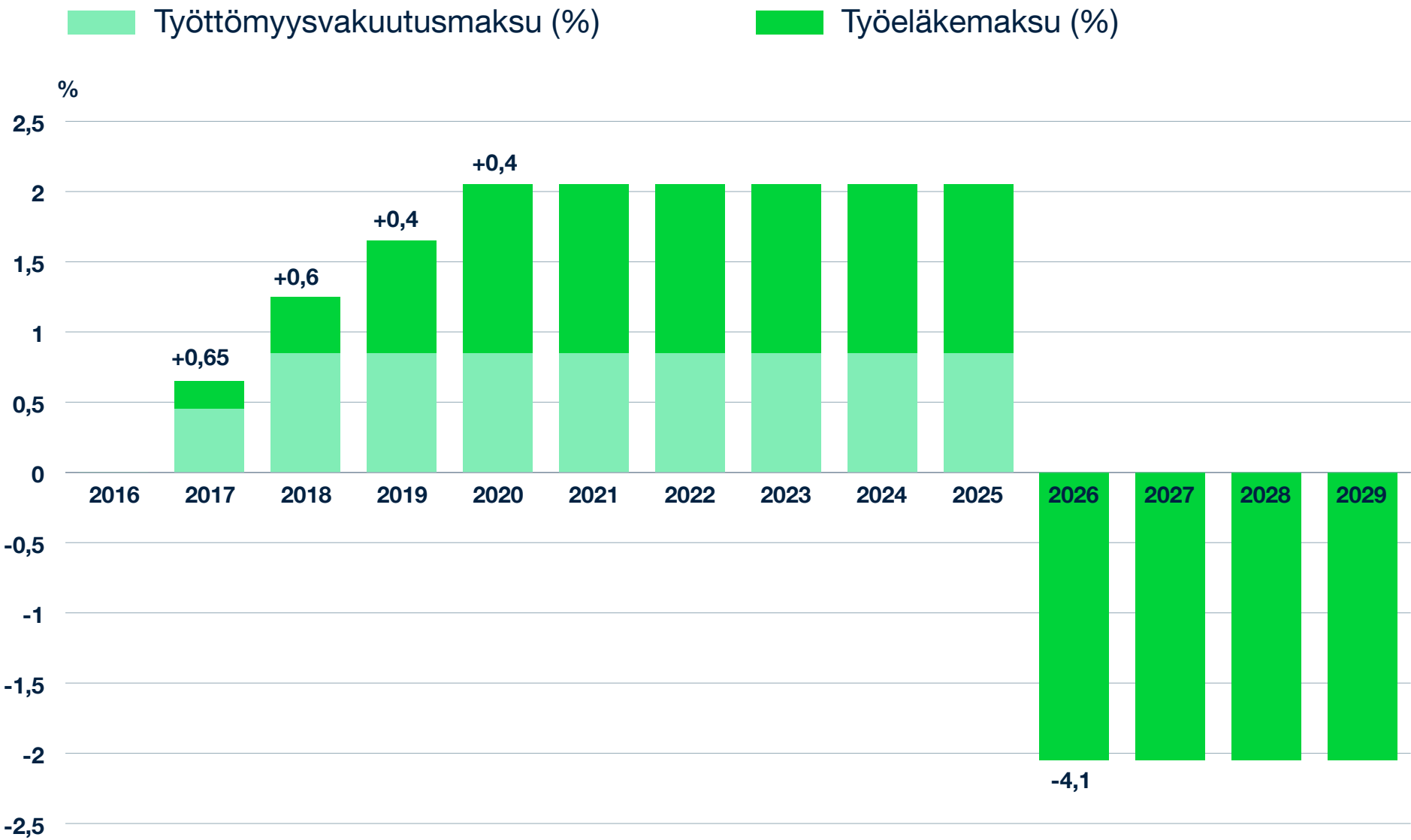
PALKKALIUKUMALLA tarkoitetaan työehtosopimusten lisäksi maksettavia palkankorotuksia. Siihen vaikuttaa myös muutokset esimerkiksi palkansaajien tehtävä- ja ikärakenteessa.

PALKAN SIVUKULUJEN SIIRTO AIHEUTTI OSTOVOIMAVAJETTA

Palkan sivukulut vaikuttavat ostovoimaan siltä osin kuin ne tulevat palkansaajien maksettaviksi. Kilpailukykyso-
pimuksessa vuonna 2016 työmarkkinajärjestöt yhdessä
Juha Sipilän hallituksen kanssa sopivat palkan sivuku-
lujen siirtämisestä työnantajilta enemmän palkansaajien
maksettavaksi, jotta Suomen kustannuskilpailukyky ko-
henisi. Palkan sivukuluista työttömyysvakuutusmaksua
ja työeläkemaksua siirrettiin porrastetusti eri vuosina niin,
että vuodesta 2020 alkaen palkansaajien osuus sivuku-
luista kasvoi 2,05 prosenttiyksikköä (kuvio 1).

Tässä ostovoimakatsauksessa esitetään palkan sivukulu-
jen siirtämistä 4,1 prosenttiyksikköä palkansaajilta työn-
antajille vuodesta 2026 alkaen ostovoimavajeen paikkaa-
miseksi ja talouskasvun käynnistämiseksi (kuvio 1). Näin
palkan sivukulut toimisivat työmarkkinoita joustavoittavana
tekijänä, jota voitaisiin jälleen tulevaisuudessa käyttää kus-
tannuskilpailukyvyn vahvistamiseen tai ostovoiman tuke-
miseen.

Kuvio 1. Palkansaajien sivukulut 2016-2025 ja ehdotus 2026–2029, %
(vrt. vuoteen 2016)

Lähteet: Kilpailukykyso-
pimus (2016) ja STTK:n laskelmat

**Palkan sivukulut
vaikuttavat
ostovoimaan
siltä osin kuin
ne tulevat
palkansaajien
maksettaviksi.**

PALKAN SIVUKULUJEN SIIRTO AIHEUTTI OSTOVOIMAVAJETTA

Esitys vastaa kilpailukyky sopimuksessa sovittujen sivukulujen 2,05 prosenttiyksikön palauttamista takaisin työnantajien maksettavaksi ja vastaavansuuruista siirtoa vuorostaan palkansaajilta työnantajien maksettavaksi. Sivukulujen siirto toteutettaisiin alentamalla palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua 0,85 prosenttiyksikköä. Esimerkiksi ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kohdistuneiden leikkausten ja aikuiskoulutustuen lakkauttamisen seurauksena työttömyysvakuutusmaksua on jo alennettu, eikä sitä voi juuri enempää alentaa, koska työttömyysvakuutusmaksu ei voi olla negatiivinen. Siksi sivukulujen siirto ehdotetaan lopulta osin toteutettavaksi siirtämällä työeläkemaksua 3,25 prosenttiyksikköä palkansaajilta työnantajien maksettavaksi.

Suomen kustannuskilpailukyky on parantunut huomattavasti vuonna 2016 solmitun kilpailukyky sopimuksen jälkeen, mikä mahdollistaa sivukulujen vastavuoroisen siirtämisen palkansaajien ostovoiman tukemiseksi. Euroopan

komission¹ mukaan Suomen kustannuskilpailukyky kohtaa tänä vuonna koko EU-jäsenyyssajan ennätykseen – korkeammalle kuin Nokian huippuvuosina 2000-luvun alussa. Lisäksi yhteisövero on laskemassa 18 prosenttiin, ja yrityssektori nauttii kasvavista tutkimus- ja kehitystuista sekä puhtaan siirtymän investointikannustimista. Siksi palkan sivukuluja on varaa siirtää reilustikin, eikä se vaaranna Suomen kustannuskilpailukykyä tai yritysten kannattavuutta.

Sivukulujen siirto on tarpeen palkansaajien ostovoimavaheen kuromiseksi elinkustannuskriisin jälkeen, jotta yksityinen kulutuskysyntä elpyisi. Palkansaajien ostovoimavaheen kurominen hyödyttää myös yrityksiä, sillä riittämätön kysyntä on noussut ylivoimaisesti suurimmaksi kasvun esteeksi². Palkan sivukulujen siirtäminen palkansaajilta työnantajille vahvistaisi ostovoimaa ja lisäisi kysyntää. Tämä tukisi talouskasvun käynnistymistä Suomessa.

Palkan sivukulujen siirtäminen palkansaajilta työnantajille vahvistaisi ostovoimaa ja lisäisi kysyntää. Tämä tukisi talouskasvun käynnistymistä Suomessa.

¹Euroopan komissio (2025): European Economic Forecast, Spring 2025.

²EK (2025): Suhdannebarometri, heinäkuu 2025.

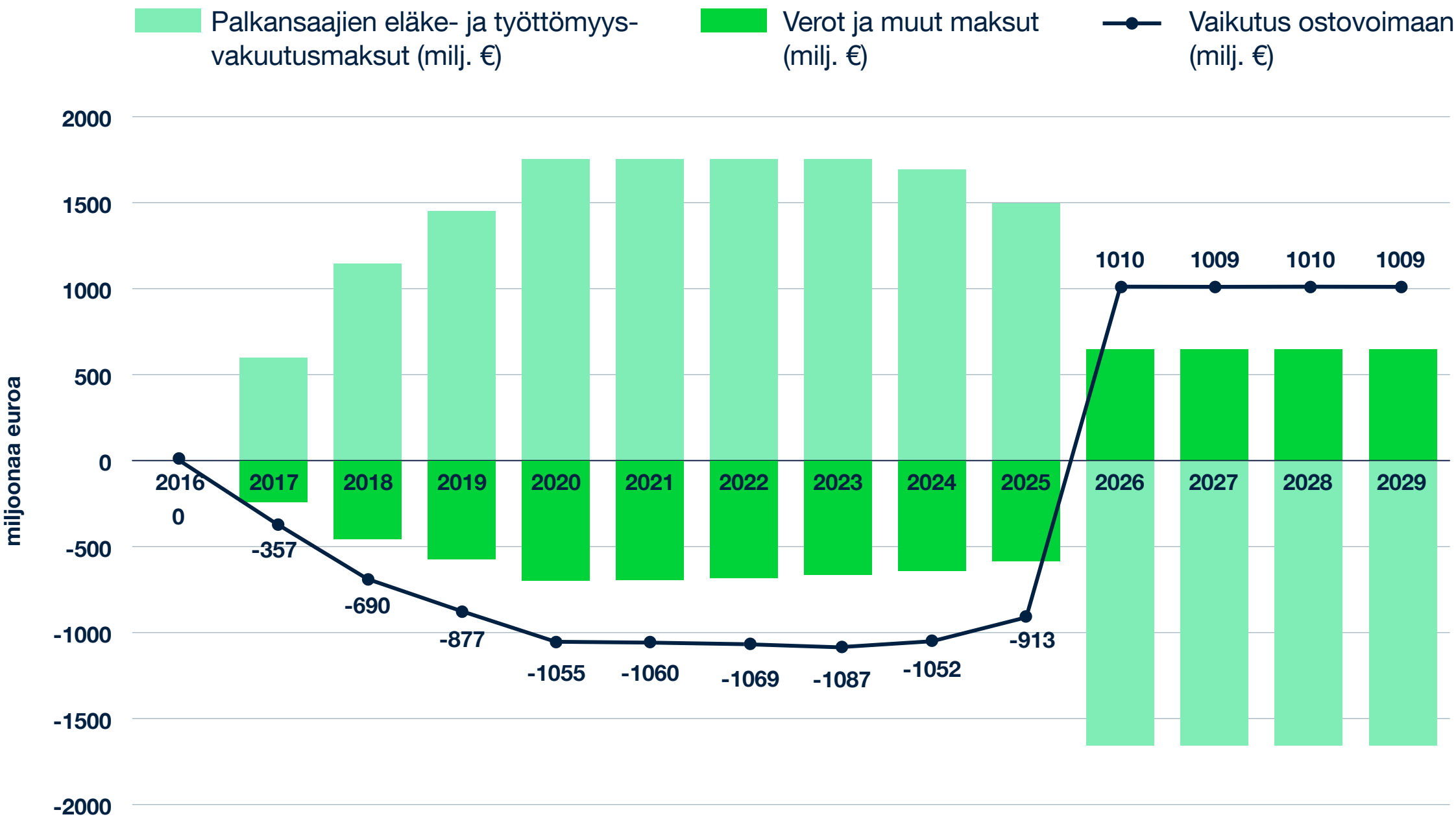
PALKANSAAJIEN SIVUKULUJEN ALENTAMINEN VAHVISTAISI OSTOVOIMAA KAKSI MILJARDIA EUROA

Palkan sivukulujen siirtäminen enemmän työnantajien vastuulle vahvistaisi palkansaajien käytettävissä olevia tuloja ja siten ostovoimaa kahdella miljardilla eurolla vuosittain (kuvio 2). Toisin sanoen: palkansaajien ostovoima ei enää heikkenisi noin miljardilla eurolla vuosittain verrattuna vuoteen 2016 vaan alkaisi vahvistua miljardi euroa vuosittain.

Ostovoiman vahvistuminen kahdella miljardilla eurolla tarkoittaa vajaata kahta prosenttia suhteessa kaikkiin palkkatuloihin. Palkkojen pitäisi kuitenkin kasvaa enemmän, jotta käytettävissä olevat tulot kasvaisivat kahdella miljardilla eurolla, koska luonnollisesti verotus pienentää käteen jäävää summaa. Ostovoiman vahvistuminen vastaa noin kolmen prosentin palkankorotusta olettaen, että palkkaveroasteikkoa tarkistetaan normaalisti ylöspäin ansiotasoindeksin verran.

Ostovoiman vahvistuminen koostuu palkansaajien eläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen alentumisesta 3,2 miljardilla eurolla (kuvio 2). Eli palkansaajat eivät maksaisi enää eläke- ja työttömyysvakuutusmaksuja 1,5 miljardia euroa enempää verrattuna vuoteen 2016 vaan 1,7 miljardia euroa vähemmän. Koska nämä palkan sivukulut ovat verovähennyskelpoisia, samalla verotus kiristyisi 1,2 miljardia euroa. Veromuutokset huomioiden ostovoima vahvistuisi yhteensä kaksi miljardia euroa.

Kuvio 2. Palkansaajien sivukulut 2016–2025 ja ehdotus 2026–2029, milj. e (vrt. vuoteen 2016)

Lähteet: Kilpailukykysojimus (2016), SISU-mikrosimulointi (versio 25.20) ja STTK:n laskelmat

PALKANSAAJIEN SIVUKULUJEN ALENTAMINEN VAHVISTAISI OSTOVOIMAA KAKSI MILJARDIA EUROA

Palkan sivukulujen alentaminen palkansaajilta ja vastaava korottaminen työnantajilta ei vaikuttaisi julkiseen talouteen. Kun palkansaajien palkan sivukulut alenevat, pienentää se samalla verovähennyksiä ja lisää siten verotuloja. Verotulot palkoista kasvavat 1,2 miljardia euroa vuosittain. Samalla kuitenkin yhteisöverokertymä supistuisi, ja julkisen sektorin maksamat sivukulut palkoista nousisivat, jolloin sivukulujen siirtämisellä ei olisi käytännössä vaikutusta julkiseen talouteen kokonaisuutena. Sivukulujen siirtäminen on erittäin kustannustehokas tapa tukea palkansaajien ostovoimaa, sillä se ei heikennä julkista taloutta toisin kuin veronalennukset.

Kiinnostavasti palkan sivukulujen siirtämisellä on vaikutus myöstoimeentulotuen varassa oleviin. Sivukulujen siirtäminen laskisi ensi vuonna toimeentulotuen saajien määrää reilulla 9 000 henkilöllä. Tämä vastaavasti säästäisi julkisen sektorin toimeentulotukimenoja vajaa 40 miljoonaa euroa vuosittain.

Huomionarvoista on myös se, että työnantajien sosiaaliturvamaksun 0,58 prosenttiyksikön alennus kilpailukykyso-
pimuksessa rahoitettiin valtion toimesta, eikä sitä siirretty palkansaajilta. Tämä ei ole mukana laskelmassa ja siten se hyödyttäisi yrityssektoria edelleen yli 400 miljoonaa euroa joka vuosi.

Sivukulujen siirtäminen on erittäin kustannustehokas tapa tukea palkansaajien ostovoimaa, sillä se ei heikennä julkista taloutta toisin kuin veronalennukset.

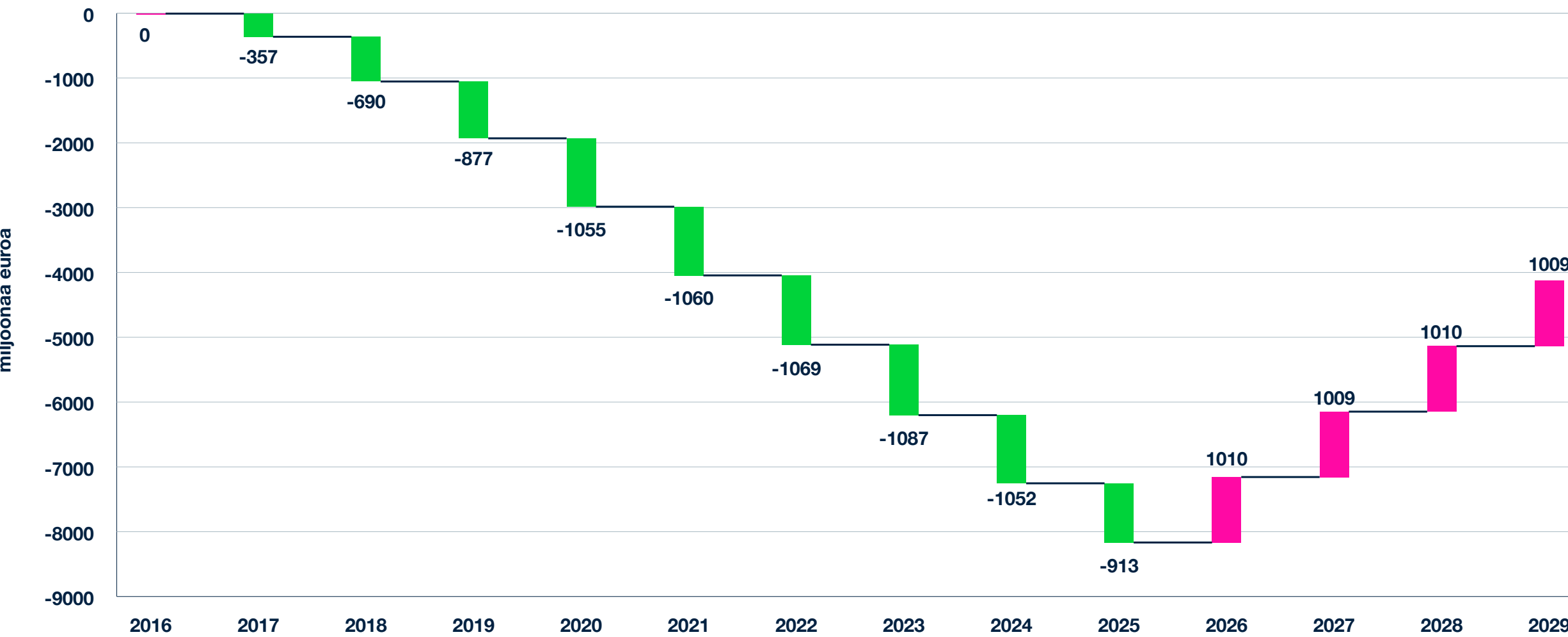
OSTOVOIMAVAJE KUROUTUI SI UMPEEN KAHDEKSASSA VUODESSA

Edellä esitetty palkan sivukulujen vaikutus ostovoimaan voidaan esittää myös kumulatiivisesti. Palkansaajien ostovoima jää jatkuvasti jälkeen vuoden 2016 tasoon verrattuna. Ostovoima heikkenee noin miljardilla eurolla vuodesta 2020 alkaen. Kumulatiivisesti ostovoima on jäänyt jälkeen noin kahdeksan miljardia euroa vuoden 2016 jälkeen (kuvio 3). Toisin sanoen: palkansaajilta on tähän vuoteen mennessä jäänyt saamatta rahaa käteen noin kahdeksan miljardia euroa, mikä vastaa vajaata kahdeksaa prosenttia suhteessa kaikkiin palkkatuloihin vuodessa.

Jos palkan sivukuluja ei muuteta, ostovoima jatkaa jälkeen jäämistä. On hyvä huomata, että kilpailukyky sopimuksessa tehtyjen palkan sivukulujen palauttaminen ei korjaisi kumulatiivista ostovoimavajetta. Se ehkäisisi ainoastaan sitä, että ostovoimavaje ei jatkaisi kumulatiivista heikentymistä vaan jäättyisi paikoilleen.

Ostovoimavajeen paikkaaminen vaatii palkan sivukulujen siirtämistä vastavuoroisesti enemmän työnantajien maksettavaksi. Jos palkan sivukuluja siirretään 4,1 prosenttiyksikköä palkansaajilta työnantajille, palkansaajien ostovoima alkaisi vahvistua vuosittain miljardilla eurolla. Tällöin ostovoimavajeesta kuroutuisi umpeen puolet neljässä vuodessa, eli vuosien 2026–2029 aikana (kuvio 3). Tasaisella tahdilla koko ostovoimavajeen korjaaminen kestäisi kahdeksan vuotta.

Kuvio 3. Palkansaajien sivukulujen vaikutus ostovoimaan kumulatiivisesti 2016-2025 ja ehdotus 2026-2029, milj. e (vrt. vuoteen 2016)

Lähteet: Kilpailukyky sopimus (2016), SISU-mikrosimulointi (versio 25.20) ja STTK:n laskelmat

Tässä ostovoimakatsauksessa esitetyt laskelmat on tuotettu SISU-mikrosimulointimallin versiolla 25.20³. Aineistovuotena on käytetty vuotta 2023 vertailukelpoisuuden parantamiseksi, sillä aineiston ajantasaistus takautuvasti edellyttäisi

muutoin vanhempien SISU-mallien käyttöä. Rahan arvoa ei ole deflatoitu. Deflatoinnin seurauksena ostovoimavaje olisi nykyrahassa suurempi ja sen korjaaminen edellyttäisi joko suurempaa sivukulujen siirtämistä tai pidempää ajanjaksoa.

³Palkansaajien työttömyysvakuutusmaksu on laskettu nollana vuosina 2024 ja 2025, sillä se on kyseisinä vuosina vähemmän kuin 0,85 prosenttiyksikön korotus. Vuodesta 2026 eteenpäin on oletettu Työllisyysrahaston keväällä 2025 julkaiseman arvion keskiarvo 0,5 prosenttiyksikköä korotukseksi työttömyysvakuutusmaksuun, jolloin palkansaajien alennettu maksu olisi 0,24 prosenttiyksikköä.

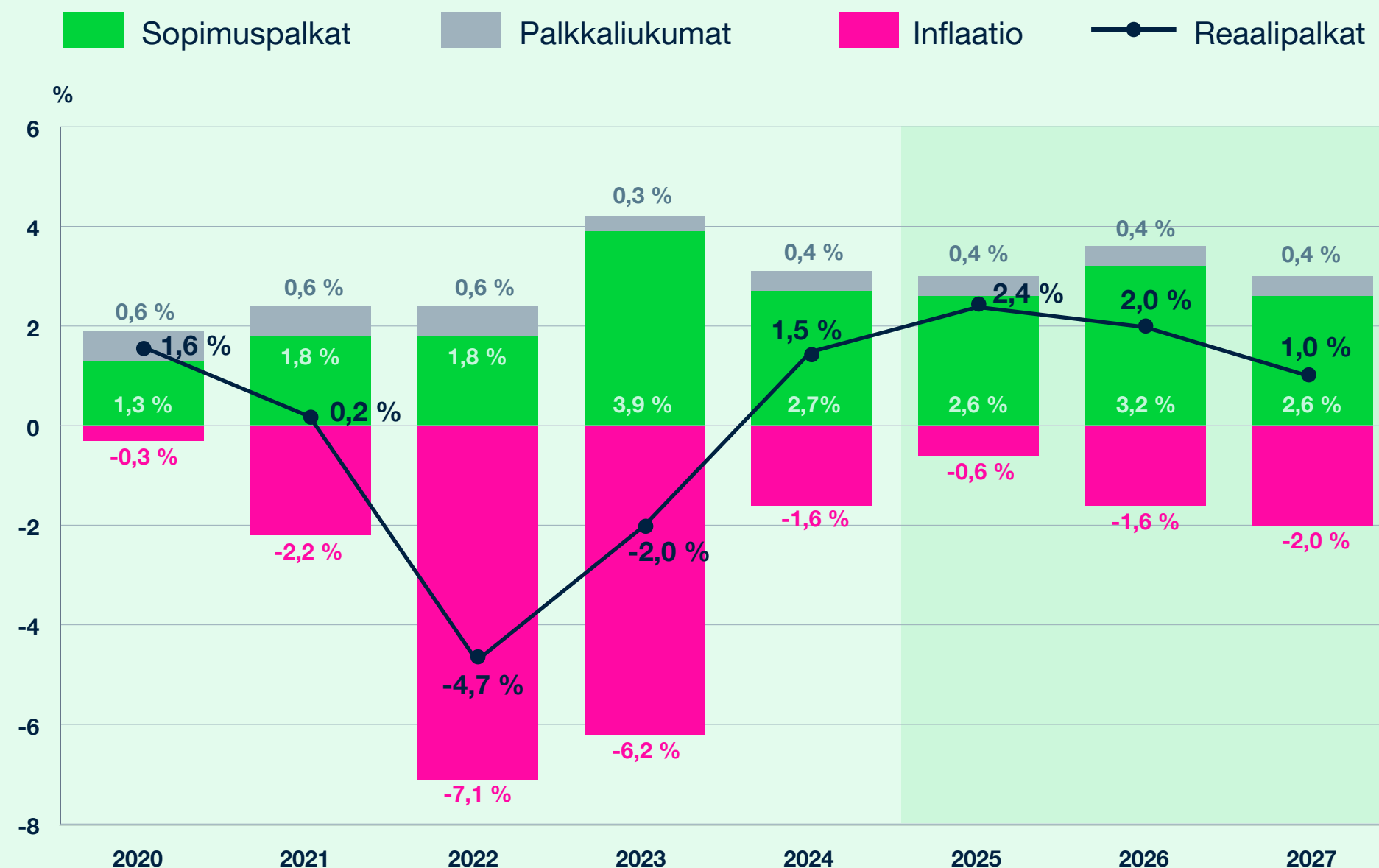
REAALIPALKAT PALAUTUVAT VASTA KOLMESSA VUODESSA ELINKUSTANNUSKRIISIÄ EDELTÄVÄLLE TASOLLE

Reaalipalkkojen kehitys ei sisällä palkan sivukuluja. Reaalipalkka kertoo palkan ostovoiman, kun verotusta ja palkan sivukuluja ei huomioida. Näin ollen palkan sivukulujen siirtäminen palkansaajilta takaisin työnantajille ei vaikuta reaalipalkan tasoon, mutta se kasvattaisi ostovoimaa ja tukisi talouden elpymistä, kuten yllä on esitetty.

Reaalipalkat putosivat elinkustannuskriisissä 2022–23 noin seitsemän prosenttia (kuvio 4). Reaalipalkat palautuivat viime vuonna 1,5 prosenttia. Kuluvana vuotena sopimuspalkkojen ennustetaan nousevan 2,6 prosenttia ja lisäksi palkkaliukumien nostavat keskimääräistä palkkakehitystä 0,4 prosenttia. Yhteensä palkat nousevat siis tasan kolme prosenttia. Inflaatio jää hyvin maltilliseksi 0,6 prosenttiin, jolloin reaalipalkkojen ennustetaan nousevan tänä vuonna 2,4 prosenttia.

Ensi vuonna sopimuspalkkojen ennustetaan nousevan entistä nopeammin, 3,2 prosenttia. Palkkaliukumien ollessa edelleen 0,4 prosenttia palkat nousevat yhteensä 3,6 prosenttia ensi vuonna, mikä on toiseksi nopein vauhti tarkastelujaksolla. Inflaation ennustetaan kuitenkin palaavan lähemmäksi kahden prosentin tavoitetasoaan 1,6 prosenttiin, jolloin reaalipalkkojen kehitys jää hieman vuotta 2025 hitaammaksi tasan kahteen prosenttiin.

Kuvio 4. Reaalipalkkojen muutoksen hajotelma 2020–2027

Lähteet: Tilastokeskus ja valtiovarainministeriön ennuste (2025 kesä)

Vuonna 2026 reaalipalkkojen kehitys jää hieman vuotta 2025 hitaammaksi tasan kahteen prosenttiin.

REAALIPALKAT PALAUTUVAT VASTA KOLMESSA VUODESSA ELINKUSTANNUSKRIISIÄ EDELTÄVÄLLE TASOLLE

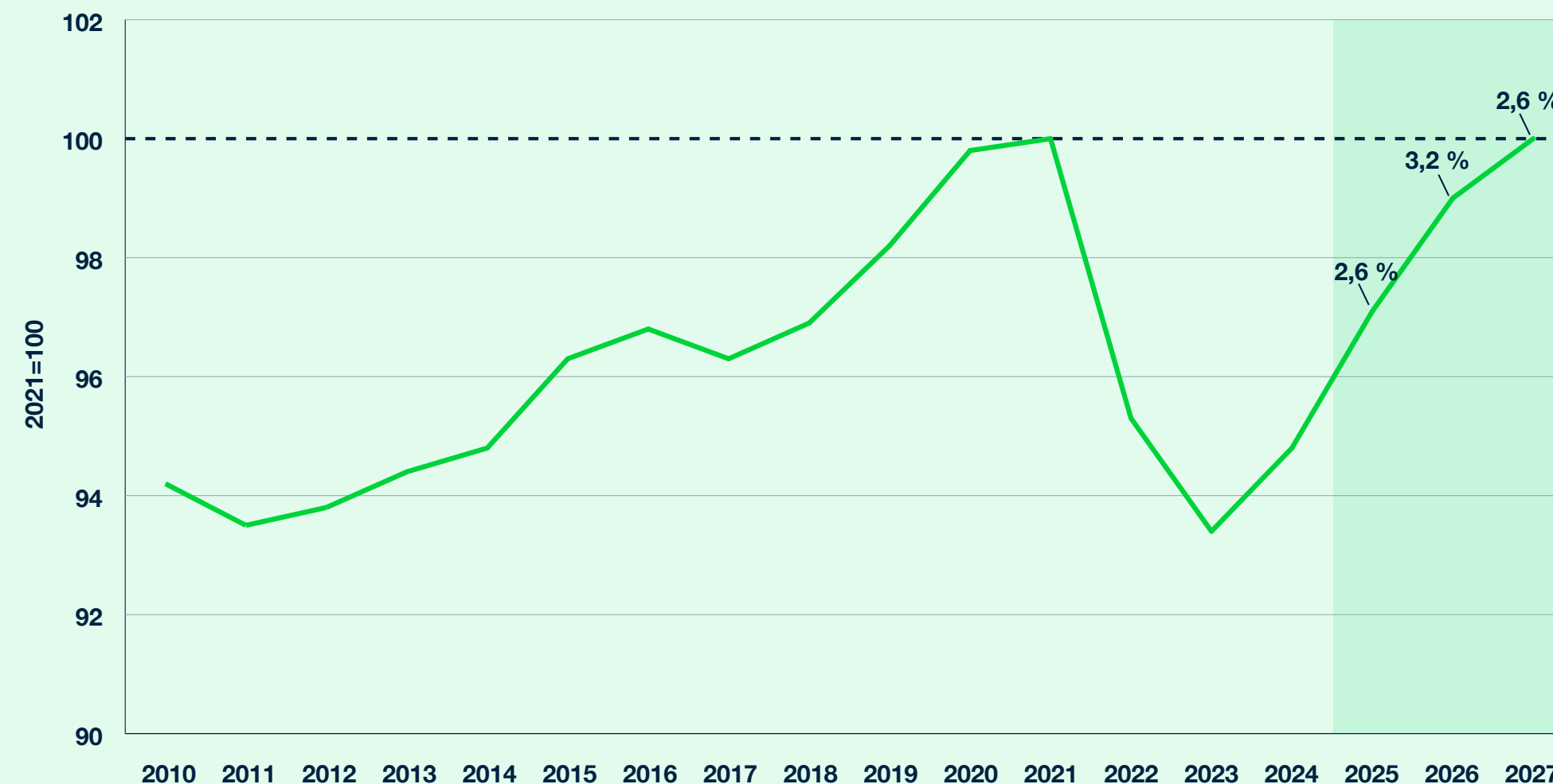
Valtiovarainministeriön ennusteessa nimellispalkat nousevat vuonna 2027 yhtä paljon kuin tänä vuonna. Sopimuspalkat nousevat jälleen 2,6 prosenttia ja palkkaliukumien ollessa 0,4 prosenttia palkat nousevat yhteensä tasan kolme prosenttia. Inflaation ennustetaan kuitenkin saavuttavan kahden prosentin tavoitteensa vuonna 2027, jolloin reaalin palkkakehitys jää kuluvaan vuoteen alhaisemmaksi tasan yhteen prosenttiin.

Reaalipalkan taso saavuttaa elinkustannuskriisiä edeltävän tason vasta kolmessa vuodessa (kuvio 5). Vuonna 2027 reaalipalkan taso vastaa vuoden 2021 tasoa. Toisin sanoen: reaalipalkan taso pysyttelee viisi vuotta (2022–2026) aiempaa alemmalla tasolla.

Ei olekaan ihme, että talouden elpyminen on jäänyt toistaiseksi toteutumatta, kun palkansaajilla ei ole varaa kuluttaa. Karkeasti palkansaajien yksityisen kulutuskysynnän potentiaali vastaa vasta vuonna 2027 aiempaa vuoden 2021 tasoa. Talouskasvua ei ole juuri syntynyt vuoden 2021 jälkeen, sillä yksityinen kulutus on BKT:n suurin erä, eikä palkansaajilla ole juurikaan ollut mahdollisuuksia kuluttaa enempää – vaan pikemminkin vähemmän.

Reaalipalkat kehittyvät nyt myönteiseen suuntaan, mutta niiden palautuminen elinkustannuskriisistä olisi voinut olla nopeampaa, ja ostovoimaa voitaisiin edelleen tukea siirtämällä palkan sivu-

Kuvio 5. Reaalipalkan tason kehitys 2010–2027

Vuosien 2025-27 arvopisteet ovat palkkojen sopimuskorotuksia.

Lähteet: Tilastokeskus, valtiovarainministeriön ennuste (2025 kesä) ja STTK:n laskelmat

kuluja palkansaajilta enemmän työnantajien maksettaviksi, kuten tässä ostovoimakatsauksessa on esitetty. Palkan sivukulujen siirtäminen enemmän työnantajien vastuulle tukisi talouskasvua etenkin yksityisen kulutuskysynnän kautta.

Palkan sivukulujen siirtäminen on myös kustannustehokas keino tukea talouskasvua, sillä se ei lisää julkisen talouden alijäämää toisin kuin esimerkiksi palkkaverotuksen keventäminen.

sttk.fi

LISÄTIETOJA:

Patrizio Lainà
pääekonomisti

patrizio.laina@sttk.fi
040 583 4432